

ROSTRA ECONOMICA

INHOUD:

	pag.
Lustralia	1
Ter Inleiding dr M. W. Holtrop	2
Na vijf jaar prof. dr H. J. v. d. Schroeff	3
BegInjaren Redactie	4
Lustrumprijsvraag	6
Brief uit Paramaribo dr P. A. M. van Philips	7
Welkom Eerstejaars R. J. d'Ailly	10
Boekbespreking J. C. P. A. van Esch	12
Vervlogen Bloempjes	15
Economie in 16 Tekeningen	15
Lijst van geslaagden	16

AMSTELODAMUM

Typt uw scriptie

O.Z. ACHTERBURGWAL 212
T/O OUDEMANHUISPOORT
TELEFOON 43443

P. J. W. Rothert Docent Handelswetenschappen

BIESBOSCHSTRAAT 36 III - AMSTERDAM-Z. - TELEFOON 710941

Repeteert voor:

FINANCIELE REKENKUNDE EN VOORTGEZET BOEKHOUDEN

Opleiding voor praktijkexamen boekhouden.

Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde

Redactie:

*Drs. A. L. Brok, Prof. A. Goudekot, Dr. A. Th. de Lange,
Prof. Dr. J. L. Mey, Drs. J. Modderaar, Prof. A. M. v. Rietschoten,
Prof. Dr. H. J. v. d. Schroeff en Drs. P. J. v. Sloten.*

***f 17.50 per jaar;
voor studenten en assistent-leden
van het N.I.v.A. f 11.—;
verschijnt elf maal per jaar.***

Een proefnummer kunt U aanvragen bij de uitgever
J. Muusses, Purmerend,
levering ook via de boekhandel,

ROSTRA ECONOMICA

MAANDBLAD VAN DE STUDIEVERENIGING DER ECONOMISCHE
FACULTEIT VAN DE UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Redactie: J. C. P. A. van Esch, R. Snoeker, A. Szász, Y. B. de Wit.
Gelieve stukken voor de redactie bestemd te zenden aan:
J. C. P. A. van Esch, Joh. Verhulststraat 9 bv., Amsterdam-Z.
Voor adreswijzigingen, advertenties, etc : R. v. d. Berg, Frederik
Hendrikplantsoen 90¹, Amsterdam.

LUSTRALIA

Met de time-lag, traditioneel voor onze wetenschap en voor ons blad, bieden wij U aan het begin van de zevende jaargang Rostra's eerste lustrumnummer aan. Het wordt ingeleid door onze oud-collega Holtrop. Prof. v. d. Schroeff geeft de bij lustra gebruikelijke terugblik. De Redactie belicht de eerste 5 jaar van het bestaan van onze Faculteit, om U te laten zien, hoeveel sindsdien is veranderd en hoeveel ook niet.

Van de oud-redacteuren treft U een bijdrage van de hand van dr van Philips, die enige maanden geleden geroepen is tot het ambt van Minister van Economische Zaken van Suriname. Gezien zijn prestaties in onze redactie, twijfelen wij er niet aan, dat hij ook deze functie goed zal vervullen.

Het zal de lezer bekend zijn, dat het zwaartepunt van de leer van de financiering verlegd is van de kandidaats- naar de doctoraalstudie. Het verheugt de Redactie, dat hierdoor een begin is gemaakt met de verlichting van het kandidaatsexamen. De Rector-Magnificus heeft bekend gemaakt, dat de naam van het Seminarium gewijzigd is in Seminarium voor Economische Wetenschappen. Het is niet uitgesloten, dat de naamswijziging door een structuurverandering zal worden gevolgd.

Tenslotte vindt U in dit nummer een lustrumprijsvraag. Een ieder kan deelnemen, het woord is dus aan U.

Redactie

TER INLEIDING

De voorzitter van Uw redactie heeft mij verteld, dat Rostra Economica zijn eerste lustrum ging vieren en dat hij daarom mij, als een van de geestelijke grootvaders van dit blad, wilde vragen voor het lustrumnummer een inleiding te schrijven.

Inderdaad mag ik mij tot die geestelijke voorvaders rekenen. Het maandblad Rostra Economica is immers voortgekomen uit het jaarboekje van de studievereniging der economische faculteit, welk jaarboekje op zijn beurt ontsproten is aan het brein van het eerste bestuur der studievereniging, waartoe ik het genoegens had te behoren. Zelfs mag ik mij er op beroemen van dat jaarboekje 1922, dat ergens in het voorjaar van 1923 moet zijn verschenen, en dus thans zijn zevende lustrum viert, een ijverig medewerker te zijn geweest, en dat nog wel in dichtvorm, voor welke ijver ik prompt werd beloond met het voorzitterschap van de redactiecommissie van het volgende jaarboekje.

Het is merkwaardig vast te stellen welk een levenskracht een periodieke publikatie kan vertonen. Toen wij in 1923 als jonge studenten aan de faculteit der handelswetenschappen — ja, zo luidde die naam toen nog — ons eerste jaarboekje ter wereld brachten, was dat een welhaast revolutionaire daad: faculteitsverenigingen gaven geen jaarboekjes uit. Maar wij hadden, als lichtelijk met de nek aangeziene nieuwelingen, die het traditierijke verband der oude vijf faculteiten kwamen verbreken, zozeer de behoefte ons te doen gelden, dat wij daaraan niet beter uiting wisten te geven dan door nu eens met een prestatie te komen die geen ander vertoonde.

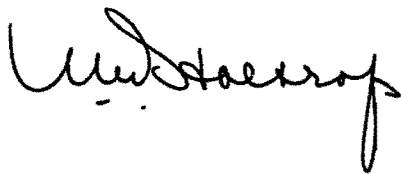
Is het nu, na 35 jaar, voor de studenten van de economische faculteit nog altijd nodig zich zelf en anderen te overtuigen van hun volwaardigheid door het uitgeven van een eigen periodiek? Wanneer wij zien hoe onze faculteit in die jaren is gegroeid, is dat nauwelijks aan te nemen.

Hebben wij dan wellicht te doen met

een nieuwe manifestatie van **Parkinson's Law**¹⁾, die geheimzinnige wet der bureaucratische ontwikkeling, welke ons in de onderhavige verschijningsvorm zou leren, dat eenmaal in het leven geroepen periodieken hun bestaan voortzetten ook wanneer de reden voor hun ontstaan is vervallen, in welk geval zij zelfs de neiging krijgen met steeds korter tussenpozen te verschijnen? Zou dit zo zijn, dan staat onze faculteit in de toekomst nog een weekblad en zelfs een dagblad te wachten.

Of is het, ten slotte, misschien toch zo, dat wij inderdaad zonder ijdelheid mogen zeggen dat dat zaadje, dat 35 jaar geleden door dat eerste groepje Amsterdamse economische studenten werd geplant, zo diep heeft wortel geschoten dat daaruit in onze faculteit een gevoel van saamhorigheid is gegroeid dat blijvend om een middel tot uitdrukking vraagt? Laten wij aannemen dat dit laatste inderdaad het geval is. Het is een sterkende gedachte, zowel voor de initiatiefnemers uit het verleden, als voor de jongeren die thans de reeds oude traditie met zoveel toewijding voortzetten.

Moge dan Rostra Economica nog gedurende vele jaren bijdragen tot de studievreugde van talloze Amsterdamse economische studenten en mogen velen van de huidige lezers na zeven lustra met hetzelfde genoegens in de huidige jaargang bladeren als ik dat nog doe in ons eerste jaarboekje.

¹⁾ Zie: Parkinson's Law, in The Economist, November 19, 1955, of: C. N. Parkinson, Parkinson's Law, London 1958.

NA VIJF JAAR

Vijf jaar zijn verstreken sinds Rostra Economica haar intrede deed. In de geschiedenis van de Studievereniging van onze Faculteit was dit ongetwijfeld een belangrijk moment. Met het besluit om tot het uitgeven van een maandblad over te gaan werd een nieuw en moedig initiatief ontwikkeld, waarbij een jarenlang bestaande traditie werd verbroken. Met het nieuwe blad verdween het Jaarboekje, dat vanaf de oprichting van de Faculteit in 1922 door de Faculteitsvereniging was uitgegeven. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat de door een aantal enthousiaste jongeren voorgestelde verandering door de Faculteit met de nodige scepsis werd ontvangen. Dit valt te begrijpen indien men bedenkt, dat een aantal van de Faculteitsleden destijds aan de totstandkoming van het Jaarboekje hadden medegewerkt. Node zagen zij het Jaarboekje verdwijnen dat zolang een plaats in de Faculteit had ingenomen en waarvoor wij door onze zusterfaculteiten bij herhaling waren benijd. Het woord waarmede mijn collega Hennipman, destijds voorzitter van onze Faculteit, het eerste nummer van Rostra inleidde bracht de twijfel aan de verwachtingen omtrent het welslagen van het ondernemen genoegzaam duidelijk naar voren. Niet denkbeeldig werd het genoemd, dat de zorg voor het blad een te zwaar drukkende last voor de Faculteitsvereniging en haar leden zou blijken. Niettemin werd het verschijnen van het blad begroet als een verheugend symbool van durf en energie van onze studenten. De jongeren werden aangespoord de twijfelmoedigheid der ouderen te beschamen en te tonen dat de moed van het initiatief geen overmoed zou blijken te zijn.

Nu wij 5 jaar verder zijn en Rostra in die tijd haar bestaansrecht heeft bewezen mag tot verheugenis van de Faculteit en ongetwijfeld tot voldoening van de Faculteitsvereniging en de Redactie worden geconstateerd dat van overmoed geen sprake is geweest. Ook ik heb destijds tot de twijfelmoedigen behoord en het Jaarboekje, waaraan wij allen zo gehecht waren, ongaarne het veld voor het nieuwe blad zien ruimen. De wijze waarop Rostra zich heeft ontwikkeld heeft mij, en anderen die daarover gelijk dachten, ongelijk gegeven. Vastgesteld mag worden, dat Rostra in het voordeel is ten opzichte van het Jaarboekje, omdat het door het frequenter verschijnen een grotere en meer actuele publiciteitsmogelijkheid schept dan

het Jaarboekje. Ofschoon Rostra formeel het Maandblad is van de SEF heeft het langzamerhand het karakter van Faculteitsblad gekregen, hetgeen niet wil zeggen dat het een mededelingenblad voor de Faculteit is. De beschikbaarheidsnuttigheid — als men mij deze vakuitdrukking wil veroorloven — van een tribune voor een formeel dan wel informeel contact met haar studenten moet voor de Faculteit van belang worden geacht. En voor het contact tussen de studenten onderling en tussen studenten en hun docenten vervult Rostra een nuttige functie.

sa

Bij deze gelegenheid moge ik enige woorden wijden aan de naam van het blad. Voor wie deze naam iets zegt (rostra waren de aan de Romeinse oorlogsbodems onder de waterspiegel aangebrachte stootbalken waarmede vijandelijke schepen werden geramd) is Rostra nogal meegevallen. Ook al hebben niet alle publicaties in de loop van de tijd in dit blad verschenen in de Faculteitskring onverdeelde instemming gevonden, nimmer heeft het blad aanleiding gegeven het van rostrumneigingen te verdenken. Veeleer doet de naam ons denken aan de andere betekenis van het woord rostrum, n.l. het redenaarsgestoelte, dat op het Forum te Rome was opgesteld en dat eveneens deze naam had. Ik wil mij niet verder in etymologische bespiegelingen begeven en mij niet afvragen waarom de Faculteitsvereniging destijds het meervoud rostra boven dat van het enkelvoud rostrum heeft gekozen. Maar hoe het zij, voor onze Faculteit is Rostra een forum geworden waarop studenten en docenten zich kunnen uitspreken. Moge Rostra nog in lengte van jaren deze waardevolle functie vervullen ter verhoging van de zin van saamhorigheid van al degenen die bij de Faculteit betrokken zijn.

Ik spreek gaarne de hoop uit dat volgende voorzitters van de Faculteit bij nieuwe lustra in gelijke mate van hun waardering voor Rostra Economica zullen kunnen getuigen. Van de zijde van de Faculteit bij dit eerste lustrum een hartelijk Proficiat!

H. J. van der Schroeff,

Voorzitter van de Faculteit der Economische Wetenschappen.

PROEVE ENER KRITISCHE BESCHOUWING NOPENS ENIGE ASPECTEN, VERBAND HOUDENDE MET DE BEGINJAREN VAN DE FACULTEIT DER HANDELSWETENSCHAPPEN DER UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM, TEGENWOORDIG ECONOMISCHE FACULTEIT DER UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM GEHETEN, EN DERZELVER HISTORISCHE ONTWIKKELING.

Heeft U wel eens gedacht aan de mogelijkheid, dat de aanhangers van de reïncarnatiegedachte gelijk zouden hebben? Een gebied met onbeperkte perspectieven zou zich voor ons openen. Welk een sensatie zou het zijn, indien één van ons ontdekte dat hij vroeger Napoleon is geweest. Een vegetariër zou in zijn vorig leven wellicht slager zijn geweest, een „a.r.-mannetje” anarchist. Helaas, zelfs al zouden de reïncarnisten gelijk hebben, dan nog hebben wij weinig kans om daar ooit achter te komen. Zeker, sommigen beweren met stelligheid, Napoleon te zijn geweest, maar is hun aantal niet te groot en bovendien hun gemeenschappelijke woonplaats in Paviljoen III niet te opvallend om hun bewering waarschijnlijk te maken?

Rostra Economica echter verkeert in een uitzonderlijke positie. Wij kunnen met betrekking tot deze in 1953 geborene alles achterhalen, wat er sinds 1922 met zijn vorige „ik” is gebeurd. Het ligt vóór ons: oranjekeurige jaarboekjes van de Faculteit der Handelswetenschappen vanaf 1922, gedrukt bij Clausen in de St. Janstraat alhier, telefoon N 854. Wij bladeren door de vervlogen jaren, en in het opwarrelende stof zien wij, eerst vaag omlijnd, maar dan steeds duidelijker, het beeld van onze faculteit in zijn prille jaren opdoemen. Welke gewaarwording heeft men bij het aanschouwen van dat verleden? Meent men iets nieuws te zien, of heeft men het déjà-vu gevoel? Wel, kijkt U maar over onze schouder met ons mee, terwijl wij jaargang na jaargang de vergeelde bladzijden omslaan.

1922..... de Faculteit: Prof. Limperg, prof. Frijda, prof. Losenaar Vermeer..... vervolgens de studievereniging: Penningmeester is J. F. Haccoû, commissaris M. W. Holtrop, voorzitter van de kascommissie H. J. van der Schroeff. Hoe vreemd staat dat zo zonder titels. Proberen wij op de tentamenbriefjes niet,

achter het prof. ook nog Dr in te wurmen voor alle zekerheid? De ledenlijst toont ons nog meer bekende namen: G. Th. J. Deifgaauw woont op de van Breestraat 25, A. Mey op de Herengracht 508, telefoon tussen 9 en 6: 35807, daarna 28724. Wij zien mej. A. Oud..... nee, dat kan niet; of is het ook haar vorige „ik”? Wij bladeren verder. Ha, ten geleides in 1922. Dat konden ze toen dus ook al. Prof. Frijda over de nieuwe zesde faculteit. Met de naam handelswetenschappen is hij niet erg ingenomen, maar „what's in a name?” De jurist moet door ons verdrongen worden, schrijft hij (zij het iets sierlijker dan wij het hier stellen). Zijn toekomst moet „...geen andere... zijn dan die, welke zijn opleiding hem aanwijst, nl. die van de rechtsgeleerde, terwijl voor de vervulling der commerciële functiën veeleer de Doctor Mercaturae zal worden geroepen.”

Amen, zuchten wij ook vandaag nog. Dan komt een artikel van zeven bladzijden over „De voorgeschiedenis van de faculteit der handelswetenschappen” door J. F. Haccoû. Wij lezen met spanning. Stel je toch eens voor, dat hij over de stages zou kankeren. Helaas, die waren toen nog niet verplicht. Ook in latere jaargangen is hij voorzichtig. Het lijkt wel, of hij zich de formule voorhoudt, aan detective-liefhebbers zo welbekend, dat alles wat Gij zegt, tegen U gebruikt kan worden. Jammer, denken wij, maar veren weer op bij het volgende artikel: „Enige beschouwingen over de sociaal-economische en bedrijfshuishoudkundige betekenis van de koopmansboekhouding door H. J. van der Schroeff”. Ook hier wacht ons echter een teleurstelling. Reeds toen geen kwaad woord over Limperg. In 1923 is hij nog teleurstellender. Wij citeren:

$$K = \frac{A}{(1+i)} + \frac{A}{(1+i)^2} + \frac{A}{(1+i)^3} + \dots + \frac{A}{(1+i)^n}$$

Ja, lieve lezer, de „Leer van de Kostprijzen” werd niet geïmproviseerd.

UIT HET JAARBOEKJE 1922

H. J. VAN DER SCHROEFF

MARNIXSTRAAT 186

Opleiding Praktijk-Examen Boekhouden

AANVULLINGSLESSEN BOEKHOUDEN VOOR DE HANDELSFACULTEIT

Bij de laatst gehouden praktijkexamens slaagden 12 van mijn 13 kandidaten

In het jaarboek 1923 stulten wij op een gedicht: „Examen Macabre” door M. W. Holtrop. Vier bladzijden liefst! Geen wonder, dat de jaarverslagen van de Nederlandsche Bank na de oorlog steeds dikker worden. Gezien de lengte van het gedicht, zullen wij het niet afdrukken doch U in het kort de inhoud vertellen. De dichter wordt te middernacht door een heks uit bed gehaald en meegenomen naar een gardenparty, waar ook de hoogleraren zijn uitgenodigd. Deze dansen om een vuur, doch komen een voor een op de dichter af om hem zonder veel succes te examineren. Dat gaat ongeveer als volgt:

...toen kwam er een kleine man naar voren en die sprak.....

Wat is 't grensnut van u zelf?

Wat staat in Taussig, hoofdstuk XI?

Wat is 't equatiepunt van arbeidsloon?

En hoeveel gram goud zit er in één kroon?

Wat is het ijzergrenspanproduct?

Waarom kun je ruiken of een emissie

lukt?

U zwijgt? dat is een lelik ding!

En met een vaart liep-ie terug naar de

kring.

De dichter eindigt met te vertellen, hoe hij na dit macabre tafereel wakker werd. Zijn examen in wakkere toestand moet minder macaber zijn verlopen, anders had hij ons nooit op macabre zinnen kunnen trakteren als deze (vergelijkt U eens de evolutie in gedachten zowel als in stijl):

„De crisis openbaarde zich in een weliswaar bij de gegeven reservepositie geenszins alarmerende, maar toch niet te onderschatten vlucht uit de gulden, die de Nederlandsche Bank in vier weken tijds bijna f 600 miljoen van haar reserves deed verliezen. Een groot deel van dit verlies werd overigens goedge maakt door een verbetering van de netto deviezenpositie van het bankwezen, dat zijn deviezenverplichtingen zag dalen door het wegtrekken van buitenlandse saldi en zijn deviezenactiva zag toenemen door vermeerdering der, ter dekking van aangegane termijnverplichtingen, in het buitenland aangehouden tegoeden.”

Keren wij terug naar 1922. Een rubriek collegeverslagen, niet door de „Vakstudie” maar door de Redactie. Het zijn korte samenvattingen van wat er dat jaar op college behandeld is. Niet alle colleges. „Daar de stof van het College Bedrijfshuishoudkunde van prof. Limperg te gering was, zal het collegeverslag achterwege blijven en met de in het aanstaand semester te behandelen onderwerpen in ons volgend jaarboekje worden opgenomen.” In het volgende jaarboekje zochten wij tevergeefs naar collegeverslagen.

Waarom had men die rubriek gestaakt, vragen wij ons na 24 jaar af? Was de stof van de andere colleges ook te gering geworden? Ging ten gevolge van deze verslagen niemand meer naar college?

Wij bladeren verder. Wat moest men in 1923 voor Financiering bestuderen? Polak en de Jongh. En voor aardrijkskunde? Huntington. Uit de vergeelde bladzijden rekonstrueren wij de strijd, die de studenten voor het instellen van vrijstellende tentamens moesten voeren. Helaas, voordat de wakk're strijders, die dit hadden verworven, de volledige afschaffing hadden bereikt van de examens, waarin meer dan één vak tegelijk wordt geëxamineerd, waren zij zelf professoren geworden. Vandaar dat tegenwoordig het kandidaatsexamen nog altijd uit drie vakken bestaat en de keuzevakken voor het doctoraal aan een systeem van indirecte kontingentering zijn onderworpen (aantal naar keuze, maar de helft op het examen). Het grote aantal gezakten blijkt uit de vaste rubriek „Statistiek der examens”. Het grote aantal gezakten bij de examensstatistiek is van recenter datum. Ook in die oude tijd heette de docent de Wolff, doch..... hij had geen assistent.

Onze collegebloempjes blijken een lange stamboom te hebben. Luistert U naar de hoogleraar Munt-, Crediet- en Bankwezen in 1923: „Wat zal ik doen, juffrouw de F.? Knopen tellen? U heeft er maar één, zie ik.”

Nee, er is vooruitgang in de faculteit. De huidige hoogleraar in dat vak zou de knopen van juffrouw F. ongemoeid laten, zeker als ze er maar één had. De hoogleraar „Economie” (prof. Frijda) placht, als men van college spijbelde, niet met presentielijsten te werken maar met begrip: „Ik zal 't nog eens zeggen voor de heer Mey. Ik weet, dat zijn drukke praktijk hem elders heeft gehouden” (bloempje 1929).

Een rubriek, sindsdien in onbruik geraakt, is die der distels: citaten uit de literatuur, toepasselijk op hoogleraren en studenten. In 1923:

Op H.I...p:

„Klug zu reden ist oft schwer,

„Klug zu schweigen noch viel mehr.”

Duits gezegde.

Op Sch...ff:

„Ik ben een God in het diepst van mijn gedachten.”

Kloos.

Op zekere prof:

„Daar is geen priester

„die hem verklaart!

„In raadsele wandelt

„de mensch op aard.”

Op een bekend systematisch college:
„Vaderland, koek en amandelen,
„Ik ga in de maneschijn wandelen.”

Woutertje Pieterse - Multatuli.

In 1927 verscheen er een lustrumnummer onder hoofdredactie van de heer J. F. Haccoû, die inmiddels het (eerste) lidmaatschap van verdienste van de studievereniging „na enig aarzelen” had aanvaard. Op blz. 142 vertelt een „ik”-figuur dat hij droomde dat:

„Het nieuwe Seminarium voor Bedrijfs-huishoudkunde een belangrijke verbetering was,

dat het assisteren in de bedrijfs-huishoudkunde bepaald in correlatief verband moet staan met den haargroei, en

dat de oorzaak waarschijnlijk te zoeken is in de „haarkloevende” opmerkingen van aankomende bedrijfs-huishoudkundigen,

dat er maatregelen genomen werden in verband met het vreselijk gedrang om jaarverslagen,

dat een kandidaat een scriptie van één pagina inleverde en toen vrijgesteld was van het doctoraalexamen.”

Uit de dromen over het seminarium moet men niet afleiden, dat daar in die tijd geen waardering voor bestond. In een artikel „Na vijf jaren” (waar hebben wij die titel meer gezien?), schreef professor Frijda: „En hoevelen, verdord en bot geworden door te lang cijferwerk en door den druk van als maar jaarverslagen, zijn er niet weer geestelijk gelaafd als zij hun troost zochten bij de trouwe hoedster der verzameling, die als geen ander op de hoogte was van de Faculteitsklatsch, in moede uren haar meegedeeld.”

Veel zouden wij niet herkennen, als wij plotseling in die tijd zouden zitten, gelijk de Yankee aan het hof van Koning Arthur. Sommige personen echter misschien toch wel. En sommige instellingen ook...

Redactie

LUSTRUMPRIJSVRAAG

Ter gelegenheid van Rostra's lustrum schrijft de Redactie een prijsvraag uit. Hieraan kan eenieder deelnemen door het inzenden van een artikel van 1250 à 1500 woorden over één van de volgende onderwerpen:

1. Suggesties met betrekking tot de inrichting van de kandidaatsstudie in de economie.
2. Is de na-oorlogse overheidspolitiek anticyclisch geweest?
3. Overeenkomsten en verschillen tussen de Amsterdamse School en de Groninger Richting.
4. De rol van de vakverenigingen in het economische leven.
5. Wat is de meest geschikte titel (vóór de naam) van niet-gepromoveerde economen?

Toelichting: gedacht wordt hierbij aan de volgende mogelijkheden:

- a. Meester in de economie (Mr);
- b. Economist (Ec.);
- c. Doctorandus (Drs.).

6. Enig ander onderwerp, dat in de sfeer van Rostra ligt.

Deze onderwerpen zijn zodanig gekozen, dat candidati en kandidaten mee kunnen doen.

De ingezonden stukken zullen worden beoordeeld door een gemengde jury, waarin naast redactieleden enige hoogleraren verzocht zullen worden, zitting te nemen. Als prijzen zijn verschillende studieboeken beschikbaar, o.a. van de volgende auteurs: prof. Goedhart, dr de Lange en prof. Tinbergen. Als troostprijs zal worden toegekend een boekje van A. Heertje over elasticiteiten.

Inzendingen dienen onder motto gericht te worden aan het Redactie-secretariaat: Johannes Verhulststraat 9 bv, Amsterdam-Zuid. Ingezonden kan worden tot 20 jan. 1959.

De Redactie behoudt zich het recht voor, ingezonden stukken te publiceren.

Redactie

Brief uit Paramaribo

Vanuit het raam van mijn werkkamer kan ik, tussen twee huizenrijen door, een brede strook van de Suriname rivier zien. Het gadeslaan van de vaartuigen, die in een bonte verscheidenheid passeren, vormt vaak een welkom intermezzo bij de bestudering van de problemen die het dualistisch geldwezen of de Openbare Financiën van een jong land betreffen. Vaak zijn het grote erotschepen, die bij de verder stroomopwaarts gelegen bauxietmijnen hun ruimen volgestort zullen krijgen. Een enkele maal is het een kleine ranke korjaal. Ook glijdt van tijd tot tijd een stoere K.N.S.M. stomer „mijn” rivierstrook voorbij.

Op dit ogenblik valt er echter niet veel te zien. Het regent zoals het alleen in de tropen regenen kan en de neerplenzende watermassa hangt een dicht gordijn tussen de huizenrijen in. Zelfs de iets verderop roodbloeiende Flamboyant kan men nu niet onderscheiden.

Zulk een bui is in dit droge jaargetijde ongewoon. Onder de hoge balkons en veranda's, die overal uit de houten tropenwoningen hangen, hebben vele voetgangers voor de plots losgebarsten onweersbui een veilige schuilplaats gevonden. De riolen kunnen al het water nauwelijks verwerken en hier en daar staan de straten dan ook blank. Het verkeer ondervindt van dit alles veel hinder. Gelukkig maar dat het straks, als het opgeklaard is, een stuk minder drukkend zal zijn, waardoor alles kan herademen en verkwikt opleeft.

Arbeidsconflict

Opleving zal er echter wel niet overal komen, zeker niet in de bauxietsector. Het arbeidsconflict dat sedert enkele weken hier de rust verstoort, is nog steeds niet bijgelegd en het ziet er voorhands niet naar uit, dat dit spoedig zal geschieden. De arbeiders in dienst van de Billiton Maatschappij hebben het dreigen met staking in een staking omgezet toen de maatschappij niet aan hun looneisen wilde voldoen.

De Werknemers Moederbond, een overkoepelende werknemersorganisatie waar de Billiton Mijnwerkersbond bij aangesloten is, heeft de leiding van de staking overgenomen. De Voorzitter van de Moederbond noemde deze staking „de grootste strijd in de arbeidersgeschiedenis van ons land, een strijd die tot het bittere eind voortgezet zal worden.”

De verbetering waarmee de arbeiders de strijd voeren is ongetwijfeld ook vergroot door de oorspronkelijke weigering van de Billiton Maatschappij om de loonstaten aan de mijnwerkersorganisaties af te staan, waardoor het voor deze organisaties niet mogelijk was, het volle loon aan de stakenden uit te keren. Inmiddels is de Maatschappij op deze weigering teruggekomen, maar de stemming is thans wel zo, dat de werknemers tevreden zijn met een gedeeltelijke uitkering en bereid zijn om desnoods zonder loon de strijd voort te zetten.

Buitenlandse vakbondorganisaties, met name de ORIT en de CADORIT, die ook bij de I.L.O. aangesloten zijn, hebben de stakenden hier te lande morele en financiële steun toegezegd. Een Surinaamse vakbondleider is permanent onder-voorzitter van de ORIT, een vrij grote Amerikaanse overkoepelende werknemersorganisatie. De CADORIT is de Caraïbische sectie van deze organisatie.

Een sympathiserende organisatie in de U.S.A. wilde zelfs enkele doorgewinterde vakbondleiders afstaan „teneinde de staking tot een goed einde te leiden” (sic), terwijl, indien gewenst, een boycotactie tegen de Billiton Maatschappij geproclameerd zal worden. Moet het e.e.a. als een nieuwe vorm van technische bijstand aan minder ontwikkelde volkshuishoudingen beschouwd worden?

Het bauxietbedrijf heeft schijnbaar de tijd aan zijn zijde. Zowel hier als in Amerika liggen er momenteel grote bauxietvoorraden opgeslagen die, t.g.v. de ingetreden slapte in de aluminiumproductie, nog wel een poosje kunnen blijven rusten. Sommige aluminiumbedrijven in Amerika zagen zich zelfs genoodzaakt een deel van hun arbeiders te ontslaan. De short-term ontwikkeling in de aluminiumindustrie is dus vrij onzeker, de wedloop in de spoetnik-productie ten spijt.

Inflatie

Steeds meer gaan ook hier te lande de vakbonden bij hun looneisen uit van de ontwikkeling van het prijsniveau. De prijsindices van de kosten van levensonderhoud (van gezinnen te Paramaribo met een weekloon van f 20.— tot f 70.—) zijn sedert 1957 behoorlijk opgelopen (van 107 in het 3e kwartaal 1956 op 113 in het 3e kwartaal 1957 — 1953 = 100).

Volgens de begijferingen van het Algemeen Bureau voor de Statistiek hier te lande, vertonen de prijzen van de in het binnenland voortgebrachte goederen — inzonderheid die van agrarische oorsprong zoals rijst (het hoofdvoedsel), groenten, fruit, vis en houtskool (de brandstof voor de lagere inkomentrekkers) — een steile trendmatige ontwikkeling, die begin 1957 bovendien nog een forse knik naar boven heeft gekregen. Het prijsverloop van binnenlands voortgebrachte voedingsmiddelen is nog geprononceerder (125 tot 't 3e kwartaal 1957 tegen 115 in het 3e kwartaal 1956 — 1953 = 100).

De meningen zijn nogal verdeeld t.a.v. de vraag, welke economische sector aan deze stijging het meeste debet is. Een meerderheid meent, dat de Overheid in deze de schuldige is. Men wijst er dan op, dat de Overheid tijdens de rijst-schaarste eind vorig jaar oogluikend toeliet dat de maximumprijisregeling voor consumptierijst ontboden werd. Ook heeft zij begin 1957 een Nieuw Tarief van Invoerrecht afgekondigd, waardoor de meeropbrengst van dit middel op circa Sf 800.000.— of 7 % geraamd kon worden. En tenslotte wordt er aangevoerd dat een te sterke accentuering van de niet-direct productieve investeringen binnen het kader van de uitvoering van het Tien Jaren Plan weerspiegeld moet worden in een stijging van het prijspeil.

Anderen brengen hier dan tegenin, dat de invoering van het Nieuwe Tarief van Invoerrecht slechts van invloed kan zijn geweest op het prijsverloop van importen, terwijl in concreto juist deze goederen het geringst in prijs gestegen zijn. Voorts betogen deze defendi, dat er tal van andere bepalende factoren in het spel zijn geweest, welke de Overheid niet in de hand heeft, zoals de verhoging van de Conference vrachttarieven medio 1957 en de trendmatige prijsstijging op de 'supply-markets'. Op grond van het e.e.a. wordt dan geconcludeerd, dat het Nieuwe Tarief van Invoerrecht niet, of niet noemenswaard van invloed is geweest op de jongere ontwikkeling van het prijsniveau.

Waarschijnlijk ligt ook hier de waarheid in het midden (maar dan iets meer naar de zijde van de opvattingen van de meerderheid). Maar hoe de toerekening van de 'schuld' uiteindelijk ook mag uitvallen, zaak is dat er op korte termijn aan deze prijsontwikkeling iets gedaan wordt. Ten aanzien van deze noodzaak is men het er wel over eens, temeer ook daar straks met het ronken van de bull-dozers op Brokopondo additionele inflatoire krachten in het leven geroepen zullen worden, van welker intensiteit men nog niet het geringste vermoeden heeft.

Brokopondo?

Ongeveer 100 km stroomopwaarts van Paramaribo ligt, verscholen in het oerwoud aan de Suriname rivier, een lief Bosnegerdorpje. De rust in deze statische gemeenschap werd verstoord toen enkele jaren geleden uit het onderzoek van luchtkarteringsgegevens bleek, dat dit plekje uiterst geschikt zou zijn voor het bouwen van een stuwdam voor het opwekken van elektrische energie. Uitgaande van de gedachte dat het beschikbaar komen van goedkope energie de ontwikkeling van Suriname een krachtige stoot in de goede richting zou kunnen geven, is er in de loop der jaren verder aan dit Plan-Blommenstein gedokt. Thans staat het uitgewerkte plan in de wandeling bekend als het Brokopondo-project.

De financiering van dit project stuitte op moeilijkheden. Goedkope energie vereist goedkope financieringsmiddelen. Medio vorig jaar was het plan voor uitvoering gereed maar juist toen lag de rentevoet op de buitenlandse kapitaalmarkt iets hoger dan die, welke in de plancalculatie als grens gesteld was. De Regering meende de ontwikkeling op de buitenlandse kapitaalmarkten niet te moeten afwachten en zij trad aanstonds in onderhandeling met de Alcoa.

Waarom nu met de Alcoa in onderhandeling getreden? De Alcoa (Aluminium Company of America) te Pittsburgh doet in aluminium. Twee kardinale punten inzake de realisatie van het waterkrachtwerk betroffen de financiering van het plan en de afzet van de opgewekte energie. De Alcoa nu had reeds eerder grote belangstelling voor het plan getoond. Door de afname van ruim 90 % van de energie te garanderen, maakte zij het plan economisch verantwoord. Deze energie zal zij aanwenden in een door haar te bouwen aluminiumfabriek annex een fabriek voor de productie van aluinaarde, een belangrijke hulpstof voor het aluminiumreductiebedrijf. Daarnevens bleek de Alcoa op het kritieke moment bereid de bouw te financieren.

Op 1 januari j.l. zette de Alcoa haar dochtermaatschappij hier te lande om in een Western Hemisphere Corporation onder de naam van Suriname Aluminium Company (Suralco). Door het onderbrengen van haar Surinaamse belangen in een Western Hemisphere Corporation zal de Alcoa in Amerika belangrijke belastingfaciliteiten genieten, welke de interne financiering van Suralco en dus de bouw van de dam ten goede komen.

Partijen bij de Brokopondo-overeenkomst zijn het Rijksdeel Suriname en de Suralco. Ingevolge de overeenkomst zal

Suralco de dam en het waterkrachtwerk financieren, bouwen, beheren en exploiteren. Van de opgewekte energie moet zij 10 % aan het Rijksdeel Suriname afstaan. Na 75 jaren zal zij de werken in goed functionerende staat aan het Rijksdeel Suriname in eigendom overdragen. Suralco krijgt zeer belangrijke bauxiet-concessies (ongeveer ter grootte van Nederland) en bovendien vergaande belastingfaciliteiten.

De verplichtingen welke Suriname in dit verband op zich heeft genomen zijn ook niet gering. Zij zal o.m. alle terreinen en wateren, nodig voor de planuitvoering, ter beschikking moeten stellen, zij moet de kosten van het vooronderzoek dragen, de bevolking en gebouwen uit het stuwmeergebied verwijderen, de technische hygiëne in en de assainering van het stuwmeergebied verzekeren en handhaven; zij dient de wegen naar het project aan te leggen en te onderhouden.

Niet iedereen is even enthousiast over dit voor klein Suriname zo gigantisch project. De kritieken die men kan beluisteren richten zich niet tegen het plan als zodanig, ten aanzien waarvan de verwachtingen mogelijk zelfs te hoog gespannen zijn, maar veeleer hekelt men de wijze waarop (lees: de haast en de geheimzinnigheid waarmee), en de voorwaarden waaronder de Brokopondo-overeenkomst tot stand is gekomen.

Zo bijvoorbeeld is de vraag gesteld of Suriname met zijn eenzijdige economische structuur (bauxiet vormt circa 80 % van de Surinaamse export en zijn betekenis voor de vorming van het nationaal inkomen is navenant) niet beter gediend zou zijn geweest met meerdere kleine en middelgrote projecten dan met één reuzenproject, dat bovendien voor meer dan 90 % de reeds dominerende bauxiet sector zal dienen. De eenzijdige economische structuur wordt hierdoor dus verder geconsolideerd en de kwetsbaarheid van het land vergroot, al kunnen dan ook de nationale baten in omvang toenemen.

Hiertegen is opgemerkt dat het hierboven gestelde alternatief niet opgaat omdat de realisatie van het project in eerste instantie op de financiering is vastgelopen. In tweede instantie was de grote energie-afnemer tevens de financierder. Het alternatief is dus niet: één reuzenproject of meerdere kleine projecten, maar: een reuzenproject of niets.

Dit verweer zou natuurlijk steekhoudend zijn, aldus de duplicerende kritici, indien en voorzover op het moment van het openen van de onderhandelingen met de Alcoa het gegrond vermoeden be-

stond, dat de rentevoet op de buitenlandse kapitaalmarkt zich de eerste tijd wel op het betrekkelijk hoge niveau zou handhaven. Met andere woorden, was niet een gepast geduld hier dwingende eis?

Ook heeft men zich afgevraagd of Suriname binnen de gestelde termijn aan al haar verplichtingen zal kunnen voldoen. Bijvoorbeeld, de verplichting tot evacuatie van de duizenden bosbewoners, die generaties lang het stuwmeergebied bevolkt hebben en van wie men moeilijk meer verwachten kan dat zij zich met glinsterende kraaltjes en spiegeltjes laten afschepen. De evacuatie van deze mensen is een socio-economisch vraagstuk van de eerste orde. Hoe denkt men hen in het productieproces in te schakelen?

En is men zich bewust van de financiële consequenties welke de aangegane verplichtingen met zich mee brengen en die een aanzienlijke additionele druk op de Overheidsbegroting zullen leggen? Ten aanzien van de eigendomsoverdracht na 75 jaar merkte een snuggere kantekenaar in een der plaatselijke bladen op, dat het activum tegen die tijd dan net, zo niet eerder economisch verouderd zal zijn. Inderdaad, 75 jaar is een lange tijd.

De Nationalisten hebben sterk tegen dit plan geopponeerd mede op grond van de overweging dat de Amerikaanse invloed in ons land nog sterker zal toenemen. Men meent aan dit bezwaar tegemoet te zijn gekomen door de Brokopondo-overeenkomst het karakter van een „joint-venture” te geven, waaraan Suralco en het Rijksdeel Suriname gezamenlijk deelnemen.

Toch zijn de verwachtingen t.a.v. het Brokopondo-project over het algemeen hooggespannen. Terwijl men in het dagelijks leven van de gaande staking niet veel bespeurt, is het alles Brokopondo wat de klok slaat. Het geluid is tot in de verste hoeken doorgedrongen en overal verlaten jongelui de plantages om ook van de Brokopondo-koek te komen mee-eten. De urbanisatie neemt toe en daarmee ook de open werkloosheid in de stad. Plannen om deze structuurverandering te corrigeren zijn in aanmaak.

Een van de verwachtingen t.a.v. het Brokopondo-plan houdt verband met de stimulerende invloed welke het beschikbaar komen van goedkope energie op de potentiële ondernemer zal uitoefenen. Industrialisatie in een overwegend agrarisch land is een belangrijke zaak. De Vroede Vadersen zijn zich hiervan wel bewust en zij hebben in „een belangrijke brief aan de Staten” de indiening van een

ontwerp-investeringsverordening in het vooruitzicht gesteld. Daarin zullen belangrijke fiscale faciliteiten voorgesteld worden ter stimulering van productieve private investeringen.

Varia

Daar waar grote risico's en een geringe rentabiliteit de private investeringen weerhouden, gaat de Regering zelf over tot het entameren van voor de economische ontwikkeling belangrijke projecten. Dit is o.m. het geval t.a.v. de Zuivelfabriek (melkcentrale) in statu nascendi. Het ligt in de bedoeling zulke projecten t.z.t. naar de private sector af te stoten.

Ongekend hoog is de activiteit in de bouwsector. Iedereen bouwt een woning, van het exploitatiebedrijf tot de kleine man. Deze hausse in het bouwbedrijf is een goed ding, sedert er altijd een schrijnende nood aan goede woningen voor de middengroep bestaan heeft. De mogelijkheid bestaat echter, dat het aanbod van nieuwbouw de vraag vrij spoedig zal voorbij schieten. Met de bouwwoede, vooral aan de rand van Paramaribo, is ook de grondspeculatie gaan floreren.

Haast komisch is het plan van vier Oxford-studenten, die in het meest slechte jaargetijde een expeditie door het Surinaamse oerwoud willen ondernemen. Zij doen verstandiger, als zij de Surinaamse Jaarbeurs bezoeken, welke in november

a.s. gehouden zal worden. Wij kunnen hun dan weliswaar nog lang geen equivalent aanbieden van de Utrechtse Jaarbeurs of van de Leipziger Messe, maar in elk geval toch wel een technische markt, die het zien waard is.

Zo hobbelt het rad van Suriname's economie voort op het smalle en steile pad naar een versnelde groei. Nu eens zullen er „Ups” te genieten vallen, dan weer zullen er „Downs” te incasseren zijn. Het doel is echter het nastreven waard en dat het eens bereikt wordt zal in niet geringe mate te danken zijn aan de boer die, wars van stakingen, Brokopondo-overeenkomst en politieke schermutselingen, onverdroten voortploegt. En die daarbij het hoofd koel houdt omdat hij met zijn simpel boerenverstand wel begrijpt wat vele anderen niet zien kunnen, n.l. dat de kinderziekten die elk jong land moet doormaken ook een positieve functie in zich kunnen dragen.

Ik kijk naar buiten. Het onweer is over en 't verkeer heeft zijn tempo hernomen. De Flamboyant staat fris glinsterend in de zon. Op de rivier klinkt het geratel van een vallend anker. Het zal wel een bouwxieltanker zijn, die zijn log lichaam voorlopig wel niet volgestort zal krijgen.

Tot de volgende keer.

Paramaribo, 15 april 1958.

dr P. A. M. van Philips

WELKOM EERSTE-JAARS in onze faculteit en in de gelederen van de SEF.

SEF, dat betekent Studievereniging van de Economische Faculteit. Dit houdt niet in gezamenlijk studeren, maar wel de mogelijkheid hiertoe openen. Dit geschiedt op verschillende manieren. Onder leiding van ouderen worden studiekringen gehouden, dit zijn kleine groepen waar gediscussieerd wordt, gewerkt wordt, bepaalde problemen van een vak besproken worden. Speciaal voor de eerste-jaars worden deze kringen georganiseerd met het oog op de eerste-jaarstoets en voor derde-jaars voor het tentamen van Professor Delfgaauw. Ik adviseer U, eerste-jaars, met klem aan deze studiekringen deel te nemen. Deze zullen eind januari een aanvang nemen en staan onder leiding van kandidaten. Let op de aankondigingen!

Als tweede punt van SEF-activiteiten kan ik noemen de lezingen en discussie-avonden. Hiervoor nodigen we inleiders uit de praktijk van het economisch leven uit, juist omdat dit minder op de weg van de faculteit zelf ligt. We hebben de afgelopen jaren verschillende geslaagde avon-

den gehad, en ik kan U het bezoek van deze bijeenkomsten dus zeer aanbevelen.

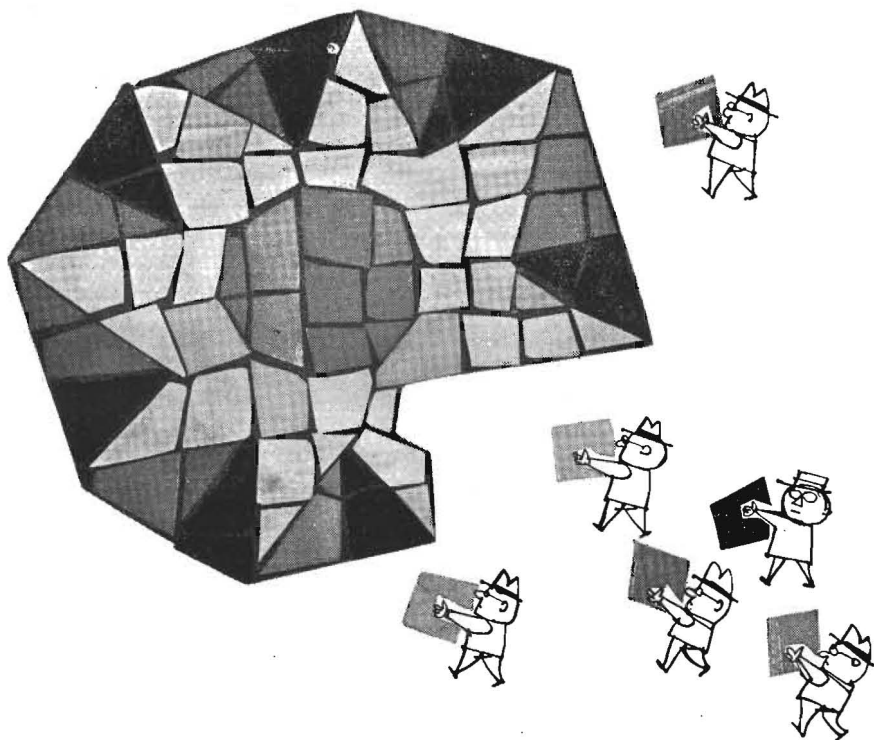
In dit verband moge ik ook wijzen op de diësviering tegen het eind van november a.s. Deze dag zal in het teken van de Euromarkt staan. Spoedig zullen nadere mededelingen volgen in PC en op de aankondigingsborden.

Tenslotte doch niet in de laatste plaats ziet het SEF-Bestuur het als zijn taak de belangen van de studenten te vertegenwoordigen en te behartigen bij de hogeleraars.

Dan moet ik nog noemen als belangrijke exponent, Rostra, het orgaan van de SEF, waarvan de verantwoording voor de inhoud uitsluitend bij de redactie ligt. Rostra is het enige faculteitsblad in den lande en we verheugen ons zeer over de kwaliteit van de inhoud.

Dit is de SEF en dit doet ze, zou ik willen besluiten; zo U iets op het hart heeft, aarzel dan niet U tot het Bestuur te wenden, waarvan U de samenstelling ad valvas vindt.

R. J. d'Ailly,
SEF h.t. Voorzitter

Samen mozaïeken maken

Gedachten zijn als mozaïekstenen. Ze hebben een eigen schittering, doch ze komen vaak pas volledig tot hun recht, als ze met andere tot een rijk geheel, tot een glanzend mozaïek zijn samengevoegd. En om zulke mozaïeken gaat het, of de menselijke geest zich nu bezig houdt met wasmiddelen of voortstuwingsmiddelen, met televisieregie of verkoopstrategie.

Het „leggen” van deze mozaïeken kan op verschillende manieren gebeuren en een daarvan is de samenspraak. Bij Unilever worden vele vormen van samenspraak toegepast, van kleine debatten tot grote conferenties toe. En zelfs in de hoogste leiding wordt geen beslissing genomen, of een aantal medewerkers heeft er de „stenen” voor geleverd. Uit de samenspraak is veel ontsproten dat anders in de kiem gebleven was, en belangrijke ontwikkelingen zijn er het gevolg van geweest.

In zulke gesprekken zijn het persoonlijke initiatief en de eigen vindingrijkheid essentieel. De flonkerendste stenen bepalen het kleurengamma van het mozaïek.

Publikatie van Unilever N.V. Rotterdam

BOEKBESPREKING

prof. dr C. Goedhart

Hoofdpijnen van de leer der openbare financiën

Capita Selecta der Economie
XX; X + 364 pag.

H. E. Stenfort Kroese, Leiden
1958.

In het voorjaar is van de hand van professor Goedhart een handboek verschenen, waarin de hoofdpijnen van de algemene economische theorie der openbare financiën worden samengevat.

Het plan, dit boek te schrijven, bestond bij de schrijver reeds lang. De uiteindelijke aanleiding bestond in het invoeren van de werkcolleges, nu alweer enige jaren geleden. Het aantal hoorcolleges werd daardoor gehalveerd, wat de hoogleraar voor het probleem stelde, hoe de student een afgerond beeld van zijn studievak te geven. Prof. Goedhart loste dit dilemma op door het schrijven van dit algemeen oriënterend werk over de economische theorie der openbare financiën.

Dus een uitgegeven collegedictaat? Dus weer een werk op de lijst van hand- en leerboeken op dit terrein met als inhoud naast de algemeen aanvaarde theorieën een verzameling eigen meninkjes van de schrijver?

Gelukkig niet. Prof. Goedhart motiveert het aldus in de Inleiding: „De meeste buitenlandse hand- en leerboeken op dit terrein hebben voor gebruik in Nederland een te sterk nationaal karakter, aangepast aan de van land tot land uiteenlopende structuur van het financiële overheidsbestel. Ik heb er niet naar gestreefd, daar een specifiek Nederlands boek, aangepast aan de feitelijke Nederlandse verhoudingen, naast te stellen. Veeleer leek het mij van belang te pogen, de hoofdpijnen van de algemene economische theorie der openbare financiën samen te vatten, zoals die zich in het internationaal denken over de betrokken problemen hebben ontwikkeld” (pag. IX).

Gezegd moet worden, dat de schrijver in deze poging geslaagd is. Geen uitweidingen over feiten, geen gegoochel met statistieken, zeer weinig diagrammen, maar wel geheel abstract gehouden beschouwingen. Daardoor is dit boek met recht geschikt als leerboek. Toch is het geen uitgegeven collegedictaat. Het bevat veel meer dan in een tweejaarlijkse cursus behandeld zou kunnen worden. Mede daardoor was een nieuwe bewerking van de stof nodig, zodat rekening kon worden gehouden met de eisen, die nu eenmaal

het visuele karakter van een boek met zich meebrengt.

Het is jammer dat de uitgever hiermede niet voldoende rekening heeft gehouden. Het boek wekt namelijk de indruk, dat het uit zijn tekst puilt, doordat een zeer lijvig manuscript in zo weinig mogelijk bladzijden geperst is. Het telt dan toch nog 350 pagina's tekst; blijkbaar was dit de limiet. Bijgevolg bleef er geen ruimte over voor een rustig typografisch beeld door gebruik te maken van tussenkopjes of onderverdelingen der paragrafen. De hoofdstukken lijken daardoor veel langer dan ze in werkelijkheid zijn. De opsommingen in enkele paragrafen, die de schrijver zelf in het Ter Inleiding „dort” durft te noemen, zijn nu wel bijzonder onoverzichtelijk geworden. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan **Systematiek van de belastingen** (pag. 90-101). Juist aan het karakter van leerboek doet dit afbreuk.

Overigens doet het goed, de volgende vermaningen aan schrijvers collega's gericht, te lezen: „Over het daaraan verbonden bezwaar, dat aldus in een aantal paragrafen aan enkele dorre opsommingen niet kon worden ontkomen, ben ik heen gestapt in het vertrouwen, dat — mocht de inhoud van dit boek ook door anderen dan de schrijver als examenstof worden gebruikt — daarvan door de examinatoren geen misbruik zal worden gemaakt” (pag. IX).

Alleen de hoofdpijnen

Zoals prof. Goedhart in de titel van het boek reeds aangeeft, beperkt hij zich tot het trekken van hoofdpijnen, wat tot uitdrukking komt in de titels van de voornaamste hoofdstukken:

- de overheidsuitgaven**
- de overheidsinkomsten**
- de belastingen**
- het overheidskrediet**
- de overheidsbegroting**

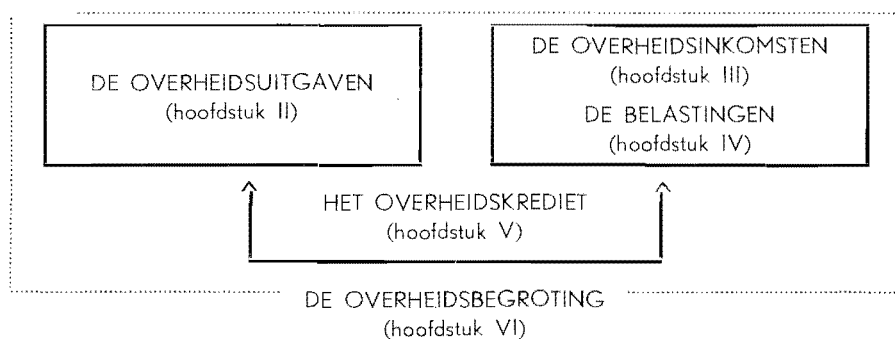
Daardoor bleven bijzondere vraagstukken buiten beschouwing, zoals:

- de financiering van sociale voorzieningen en van defensie;
- de financiële verhouding tussen verschillende overheden binnen de nationale volkshuishoudingen en in het internationale vlak;
- de financieringsproblemen van publiekrechtelijke organen van het bedrijfsleven;
- het vraagstuk van de betekenis der overheidsfinanciën bij de ontwikkeling van achtergebleven gebieden.

Het laatstgenoemde probleem zal in een volgende druk wel niet meer gemist kunnen worden, daar in de recente economische literatuur dit thema sterk op de voorgrond treedt en het de bedoeling van de schrijver is „...de hoofdlijnen samen te vatten, zoals die zich in het internationale denken over de betrokken problemen hebben ontwikkeld” (pag. IX).

Systematiek

Het eerste hoofdstuk is gewijd aan het studie-object van de leer der openbare financiën en bevat een schets van de historische ontwikkeling van deze leer. Het verband, dat er tussen de 5 overige hoofdstukken bestaat, kan als volgt worden uitgebeeld:

Omdat het niet de bedoeling kan zijn, in een boekbespreking een opsomming te geven van de onderwerpen, die in het nieuwe werk behandeld worden, zal in het onderstaande enigszins uitvoerig worden weergegeven, hoe prof. Goedhart een begin gemaakt heeft met een systematische macro-economische theorie der belastingafwenteling.

Economische belastingtheorie

Vernieuwingen in de algemene economische theorie dringen steeds pas na verloop van tijd door in de economische belastingtheorie. Dit was het geval met de leer van de markt vormen, welke inwerkte op de micro-economische afwentelings-theorie. Nu er een min of meer afgeronde macro-economie is, gaat men deze ook toepassen op het afwentelingsvraagstuk. Er zijn reeds enige partiële pogingen gedaan in tijdschriftartikelen. In het nieuwe boek wil prof. Goedhart dit „achtergebleven gebied in de theorie” (pag. X) tot een geheel, in theoretische zin, afronden.

Met behulp van de micro-economische analyse onderzoekt men de invloed van belastingheffing op het prijsmechanisme. Op de voorgrond staat daarbij de overdracht of afwenteling van belastingdruk

door middel van de prijsvorming in het ruilverkeer. Zoals gebruikelijk is in de prijstheorie beperkt men zich tot partiële evenwichtsanalyses door de ceteris paribus-clausule. De belastingheffing brengt verschuivingen teweeg, zonder de totale effectieve vraag te beïnvloeden. De grootte van het nationaal inkomen blijft voor en na de belastingheffing dezelfde, alleen de samenstelling er van verandert. Hetzelfde geldt voor de werkgelegenheid.

De macro-economische methode maakt gebruik van de economische kringloopgedachte en heeft in hoofdzaak belangstelling voor inkomenseffecten. De gevolgen, die het heffen van belasting onmiskenbaar kan hebben op het niveau van nationale bestedingen en werkgelegenheid, wordt nu in de analyse betrokken,

wat echter niet betekent, dat de micro-economische analyse daardoor overbodig is geworden. Want doelstelling en methodiek van beide analyses is verschillend.

Grafiek

Prof. Goedhart laat dan ook aan de macro-economische afwentelingstheorie (pag. 157) een micro-economische afwentelingstheorie (pag. 132) voorafgaan. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een grafiek (pag. 135), welke verwarrend kan werken, omdat het snijpunt van de marginale opbrengstencurve (MO) en de vraagschaal (v) niet op de Y-as valt. Hierdoor deelt de marginale opbrengstencurve (MO) de afstand tussen de Y-as en de vraagschaal niet middendoor en dit is iets, waaraan een student gewend is. Dit doet overigens aan de duidelijkheid van de grafiek niets af. Wel is dit het geval met het steile verloop van de marginale-kostencurve (MK) in de dalende fase. De curve der marginale kosten-na-invoering-van-de-belasting-per-eenheid-produkt (MK₂) verdwijnt nu in een warnet van lijnen. Dit euvel is te verhelpen door de curve der marginale kosten minder steil te laten dalen of zelfs aanvankelijk horizontaal te laten lopen. Recentere onderzoekingen naar het kosten-

verloop in industriële ondernemingen hebben immers aangetoond, dat pas bij een hoge bezettingsgraad de kostencurven stijgen. Vóór dat punt zouden de marginale kosten vrijwel constant zijn (zie J. E. Andriessen „De Ontwikkeling van de moderne prijsentheorie”, pag. 213-218).

Macro-economische analyse

Door gebruik te maken van de c.p.-clausule komt men in de micro-economische afwentelingstheorie tot conclusies, die nogal ver verwijderd zijn van de werkelijkheid, en eigenlijk alleen opgaan in een kleine afgesloten sector van een volkshuishouding. De macro-economische analyse komt meer met de werkelijkheid overeen, maar maakt het nodig **verschillende aanvullende veronderstellingen** te maken.

Allereerst geldt dit voor de **wijzigingen in de totale koopkrachtstroom**, welke een gevolg kunnen zijn van de belastingheffing. Doordat de overheid de geïnde gelden op verschillende wijzen kan besteden, kan zij de geldhoeveelheid beïnvloeden. De overheid kan deze gelden aan de omloop onttrekken (vernietigen) door ze op te potten of door ze te bestemmen voor het aflossen van overheidsschuld aan geldscheppende instellingen. Dit heeft een contractieve invloed op de totale effectieve vraag. Daarnaast kan zij de belastinggelden uitgeven voor de financiering van extra overheidsuitgaven; hetzij reële uitgaven, waardoor beslag gelegd wordt op produktieve krachten, hetzij inkomensoverdrachten, waarbij dat niet het geval is. Ook bestaat nog de mogelijkheid van vermogensoverdrachten, b.v. schuldaflossing op de kapitaalmarkt.

Niet alleen de bestemming van de belastinggelden, ook de monetaire reacties op de belastingheffing kunnen de totale koopkrachtstroom beïnvloeden. Wanneer de belastingheffing behoefte aan kasvoorraden doet ontstaan, is het van belang, of hierin wordt voorzien en indien dit het geval is, op welke wijze het gebeurt. Hier moeten aanvullende vooronderstellingen ten aanzien van de **elasticiteit van de geldvoorziening** gemaakt worden.

Zoals reeds betoogd is, worden in de macro-economische belastingafwentelings-theorie ook veranderingen in de grootte van het nationaal inkomen en in het niveau van de werkgelegenheid bestudeerd. Daartoe moet verondersteld worden, of in de uitgangssituatie braakliggende produktieve krachten aanwezig zijn. Dit betreft dus de **conjuncturele situatie**.

Vervolgens zijn veronderstellingen vereist om de **structurele positie** van de volkshuishouding te bepalen (dynamisch dan wel stationnair).

Tenslotte zijn nog vooronderstellingen te maken aangaande de **reactie-snelheid** van de verschillende grootheden, die de afloop van het economisch proces bepalen. De methode van de comparatieve statica typeert de schrijver in dit verband als steunend op de veronderstelling van oneindig grote reactiesnelheden.

Door deze veronderstellingen te combineren, ontstaat een uitgebreide casuïstiek. Als gevolg hiervan is het onmogelijk, tot algemeen geldende uitspraken te komen.

Prof. Goedhart gaat in zijn theorie ¹⁾ uit van de 3 bestemmingsmogelijkheden. Voor elk van deze worden de afwentelingsmogelijkheden ten aanzien van de belangrijkste categorieën belastingen onderzocht, waarbij dan telkens nadere veronderstellingen worden gemaakt aangaande de monetaire reacties en de conjuncturele en structurele toestand van de volkshuishouding. De lezer moet hier terdege met zijn vierkleurenpotlood en allerlei indelingstekens werken, om de systematiek te catalogiseren; maar waar is, wat prof. Posthuma in zijn Voorwoord schrijft, dat „telkens met grote nauwkeurigheid alle mogelijke effecten van bepaalde maatregelen zijn geanalyseerd en... tezamen in een logisch sluitend geheel zijn verwerkt.”

Steeds wordt dan de macro-economische conclusie vergeleken met de micro-economische, waarbij herhaaldelijk blijkt, dat voor de praktijk van het fiscale beleid de macro-economische conclusie van belang is, waar de micro-economische afwentelingsleer tot misleidende conclusies zou voeren.

Dit handboek mag een aanwinst voor onze Faculteit genoemd worden.

J. C. P. A. van Esch

¹⁾ Een korte beschrijving van deze theorie is ook te vinden in Public Finance Volume XIII no. 1/1958 C. GOEDHART "Some Reflections on the Scope and Methods of Macro-economic Theory of Tax-shifting".

VERVLOGEN BLOEMPJES

1922

„Juffrouw, kunt U niet wat bewegen?”

(college fysische geographie; dr. van Bemmelen)

1923

„Niemand kan uit spel en weddenschap aan een ander iets verschuldigd zijn... Iemand is dus b.v. aan een ander uit spel en weddenschap een som verschuldigd.”

(college burgerlijk recht; prof. Losecaat Vermeer.

1924

„Als je pink wordt afgeschoten, word je als vermist gemeld, maar kun je nog kinderen krijgen; als je dood bent, niet meer.”

(college sociale geographie; prof. Steinmetz)

1925

„Mijne Heren ik nader het gebied der bedrijfseconomie met al de glibberigheden van dien.”

(college economie; prof. Frijda)

1927

„Ik moet voorzichtig met U zijn, Mijnheer... U bent schaarsch.”

(college economie; prof. Frijda)

1928

„Als men bij de landbouw den productiefactor water steeds meer in het maximum brengt, krijgt men ten slotte een kanaal, maar daar heeft de boer niets aan.”

(college bedrijfshuishoudkunde; prof. Limperg)

1929

„Juffrouw, laat U eens wat meer zien dan een haardos.”

(college economie; prof. Frijda)

1929

„.....”

(college sociale aardrijkskunde; dr. ter Veen)

(Op verzoek zal dit niet in het jaarboekje gezet worden, de redactiecommissie 1929)

1930

„Marx wist niets van bedrijfseconomie.”

(college bedrijfshuishoudkunde; prof. Limperg)

ECONOMIE IN 16 TEKENINGEN

(een en fwtigste aflevering)

Ex-post en ex-ante

„En zie je wel: geen woord, geen enkel woord over ons”

Nationale Handelsbank n.v.

gevestigd te Amsterdam sinds 1863
Kapitaal en reserves f 66.200.000.—

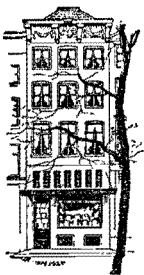
De Nationale Handelsbank heeft een ervaring van bijna 100 jaar op het gebied van alle nationale en internationale bankzaken. De behartiging van Uw financiële- en handelsbelangen is in goede handen bij de Bank met eigen vestigingen in het buitenland, bij de Bank die verbindingen heeft met correspondenten over de gehele wereld.

Voor nationale en internationale financiering:

Nationale Handelsbank n.v.

gevestigd te Amsterdam sinds 1863

S-GRAVENHAGE · AMSTERDAM · ROTTERDAM

NIEUW:

Kessler, Monetair evenwicht en betalingsbalansevenwicht f 28,50

Due, Government finance f 35,15

GRATIS BOEKENLIJST 1958-'59

De Academische Boekwinkel

P. H. VERMEULEN n.v.

Grimburgwal 13 t/o 't Binnengasthuis Amsterdam-C.
Tel. 48312 - 41674

Lijst met geslaagden voor het kandidaats-examen over de periode 29 maart 1958 t/m 6 juni 1958

1589	23-5-'58	L. B. E. Vonk	1592	6-6-'58	J. Caspers
1590	"	A. van Dantzych	1593	"	R. v. d. Pol
1591	"	R. J. d'Ailly			

Lijst met geslaagden voor het doctoraal-examen over de periode 30-3-1958 t/m 23-5-1958

916	3-5-'58	P. W. Westendorp	918	"	J. Kleiterp
917	23-5-'58	W. Lieber	919	"	M. M. Meeng

Lijst met geslaagden voor het accountants-examen over de periode 1-4-1958 t/m 8-5-1958

8-5-'58	F. Oostra
---------	-----------

P. VELTHUYS Cz.

econ. drs.

Repeteert

Candidaatsexamen:

Sociale en Bedrijfseconomie

Doctoraalexamen:

Bedrijfseconomie

Marnixstraat 290 - Kamer 309 - Amsterdam-W.

Spreekuur: Woensdag 3 tot 4 uur.

Tel. Zaandam (K 2980) 3 315, s'avonds en weekend.

Elke morgen àl het nieuws in

de Volkskrant

dus óók elke morgen

alle financiële en economische

- ★ BERICHTEN
- ★ VERSLAGEN
- ★ KOERSLIJSTEN EN
- ★ COMMENTAREN

W. GRADER

Econ. Drs

repeteert

Doctoraal examen:

Sociale en Bedrijfseconomie

ROERSTRAAT 102 hs

TELEFOON 717915

K. DE POUS

ECON. DRS

VEERSTRAAT 8

Amsterdam-Z.

Telefoon 71.55.88

repeteert voor

CANDIDAATS- EN DOCTORAAL-EXAMEN

de onderdelen

SOCIALE ECONOMIE EN BEDRIJFSECONOMIE